

Studenter lærer å oppdage vold

Svenske tannlegestudenter har fått et nytt obligatorisk innslag i utdanningen: Et kurs i å lære seg å oppdage pasienter som er utsatt for vold i nære relasjoner.

✍️ JOHAN ERICHS, MERAMEDIA

Siden i høst har blivende tannleger fått lære hvordan de skal opptre ved mistanke om at en pasient er blitt utsatt for vold fra noen de er i nær relasjon med.

– Det er viktig at tannleger får verktøy og opplæringsstøtte for å identifisere voldsutsatte pasienter, ettersom det ellers kan være et område som er vanskelig å håndtere, sier Therese Kvist, spesialisttannlege i pedodonti og adjunkt ved tannlegeutdanningen ved Karolinska Institutet (KI) i Stockholm.

Tannlegene har lenge diskutert forskjellige måter å håndtere situasjonen på når det foreligger mistanke om at en pasient er blitt utsatt for vold i nære relasjoner, men det var først i høst at kurset ble lagt til som en egen eksamen i utdanningen.

Kurset om vold i nære relasjoner i den nye grunnutdanningen ved KI i Stockholm blir lagt inn i studieplanen, og spredt ut over det femårige studiet.

Stor interesse

Tidligere studentkull har også vist stor interesse for faget.

– Vi merker dette spesielt fordi mange av studentene våre velger eksamensarbeid med kobling til relasjoner der voksne og barn er blitt utsatt for vold.

– Hva legger man vekt på i forelesningene, for å øke studentenes kunnskap om vold i nære relasjoner?

FAKTABOKS

<https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/webbstod-for-varden/tandvardens-ansvar/>

Tandvårdens ansvar – Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) – Uppsala universitet

Tandvårdens ansvar för patienter som utsatts för våld i nära relationer eller mäns våld mot kvinnor. Tandvården har en möjlighet att upptäcka patienter som utsatts för våld och hänvisa vidare till ytterligare hjälp och stöd.

www.nck.uu.se

– Etter en stund føles det naturlig å stille spørsmålet om vold, sier Isabel Brundin, som deltar i et pilotprosjekt om «vold i nære relasjoner». Foto: Lasse Mellquist.

– I løpet av det andre studieåret foreleser vi om det tannleger trenger å kunne og forstå om hvordan vold påvirker en pasients oppførsel og atferd. Tannleger må ha bred kunnskap om og forståelse for hvordan pasienter kan opptre og agere hvis de lever i et forhold der de blir utsatt for fysisk vold eller andre former for utsatthet. Hvordan skal man vurdere og skille mellom forskjellige synlige skader, hvordan tolke angst og stress, og hvilke signaler skal du som tannlege være oppmerksom på? Dette er en situasjon som kan være vanskelig å håndtere, fordi mange av de som er utsatt for vold og press ofte ønsker å skjule at de er utsatt for vold.

Samarbeid

Neste trinn i opplæringen handler om hvordan tannlegen skal stille spørsmål til pasienten, for å kunne avgjøre om vold forekommer.

– I fjerdeåret går vi inn på hvordan vi jobber organisatorisk på klinikken og oppretter rutiner, og etablerer samarbeid for å kunne vurdere om vold forekommer, og hvordan man skal gå videre. Femte året handler om hvordan

tannlegen skal samarbeide med andre aktører med sikte på å hjelpe de utsatte, hvilke lover som gjelder, formulere juridiske attester og så videre, sier Therese Kvist.

I utdanningsdelen «vold i nære relasjoner» inviterer KI forelesere som representerer andre yrkesgrupper, og som vanligvis kommer i kontakt med voldsutsatte individer.

– Det er veldig viktig å få inn andre yrker for å få deres syn på problemet. Vi har representanter fra sosiale tjenester, Nasjonalt senter for kvinners fred (NCK) (kvinnesenter), politiet, rettsodontolog, og fra barne- og ungdomspsykiatrien. Det kreves samarbeid for å kunne håndtere dette alvorlige problemet på en god måte.

Utdanningsdelene er ellers nesten bare teoretisk.

– De praktiske innslagene i utdanningen innebærer at studentene trener på hverandre, gjennom å stille spørsmål knyttet til mistanke om vold. Denne delen er veldig viktig, fordi det kan være vanskelig å stille en redd pasient spørsmål, og samtidig bygge en trygg relasjon og skape åpenhet i samtalen. Vi jobber mye med selve møtet. En tannlege som er flink i møtet med pasienten har lettere for å få pasientens tillit.

Signaler

Hvilke signaler hos pasienten er det viktig å legge merke til for å finne ut om det er grunn til å mistenke at vold forekommer?

– Tannlegeskrekk kan være ett signal, uteblitte besøk eller sene avbestillinger andre. For tannlegen er det viktig å se hele mennesket. Hvis pasienten ikke følger anbefalinger eller endrer kosthold, svikter med munnhygiene med mere, kan det være et signal. Det kan være en kobling mellom livssituasjon og risiko for å få karies, sier Therese Kvist.

For den enkelte tannlege er retningslinjen at man skal forsøke å avgjøre om vold forekommer mot en pasient, med utgangspunkt i at ambisjonen er å kunne gjennomføre en planlagt behandling utfra pasientens status.

– Det trenger ikke bare å handle om fysisk vold, det kan handle om økonomisk og psykologisk undertrykkelse også. Her er det viktig for tannleger å tolke signaler og stille de riktige spørsmålene, for å avklare om vold eller undertrykkelse utøves, avslutter Therese Kvist.

Ikke vanskelig

Isabel Brundin har vært tannlege i 20 år, og deltar i ett av de to prosjektene som gjennomføres i offentlig tannpleie i Uppsala, med koblinger til vold i nære relasjoner. Prosjektet innebærer at spørsmålet om vold alltid skal stilles til voksne pasienter. Innenfor tannpleie generelt gjelder direktivet om at spørsmålet skal stilles der det kan mistenkes at det forekommer vold.

– Det er ikke så vanskelig å stille spørsmålet, som man kan forestille seg før man blir vant til det. Pasientene viser full forståelse for at spørsmålet stilles, er erfaringen vi har gjort oss. Vi gjør dette ofte i forbindelse med spørsmål om pasientens helse. Vi håper at spørsmålet blir like normalt å stille som det er å spørre om pasienten røyker, sier Isabel Brundin.

Når en pasient svarer ja på voldsspørsmålet, anbefaler klinikken kontakt med en spesialisert kvinneklinikk. Det

Nå har kurset «vold i nære relasjoner» blitt en obligatorisk del av den nye svenske tannlegeutdanningen ved KI i Stockholm. – Det er viktig at studentene er forberedt, for å vite hvordan de skal oppføre seg i sin rolle som tannlege for å hjelpe utsatte pasienter, sier Therese Kvist, adjunkt ved tannlegeutdanningen ved Karolinska Institutet (KI) i Stockholm. Foto: Privat.

finnes også informasjon om hvor man kan henvende seg ved vold i nære relasjoner i venterom og på toalettet.

– Hvilke råd vil du gi til tannlege og klinikk som vil starte opp arbeid mot vold i nære relasjoner?

– Ta kontakt med alle organisasjoner som arbeider med vold mot kvinner. Legg deretter vekt på utdanning for å jobbe metodisk i faget, avslutter Isabel Brundin